

Karşılaştırmalı ve Uluslararası Eğitim

Editör:
Gökhan ARASTAMAN

4. Baskı

Editör: Doç. Dr. Gökhan ARASTAMAN

KARŞILAŞTIRMALI VE ULUSLARARASI EĞİTİM

ISBN 978-605-241-140-7

DOI 10.14527/9786052411407

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Aralık 2017, Ankara

4. Baskı: Eylül 2021, Ankara

Yayın-Proje: Nisanur Uzunlu
Dizgi-Grafik Tasarım: Melek İnci
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara
(0312 341 36 67)

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Bölümler ve Yazarları

Editör: Doç. Dr. Gökhan ARASTAMAN

1. Bölüm: Karşılaştırmalı Eğitime Başlarken

Öğretmen Duran MAVİ, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID NO: 0000-0001-7244-6448

Zeliha YAYKIRAN, Hacettepe Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0002-2511-0383

Öğretmen Mehmet Ali ELÇEVİK, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID NO: 0000-0001-9545-7289

2. Bölüm: Eğitimde Karşılaştırmalar Nasıl Yapılır?

Rukiye YILDIZ, Hacettepe Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0001-8466-9999

Pınar MARDİN YILMAZ, Hacettepe Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0001-8867-3717

Shadi ALBANNA, Hacettepe Üniversitesi

3. Bölüm: Eğitimde Karşılaştırmaların Ekonomik, Politik, Sosyal ve Tarih-Bağlamı

Belgin TURA, Hacettepe Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0001-9120-7928

Öğr. Gör Oya USLU ÇETİN, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0002-2546-0842

4. Bölüm: Karşılaştırmalı Eğitim Kuramları

Öğr. Gör Behiye ERTAŞ, Yozgat Bozok Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0003-2431-1914

Öğretmen Selda ÇELİK, Milli Eğitim Bakanlığı

ORCID NO: 0000-0002-8008-9070

5. Bölüm: Kültür ve Eğitim

Başuzman Arzu UZAY, TÜBİTAK

ORCID NO: 0000-0001-6647-0839

6. Bölüm: Cinsiyet ve Eğitim

Arş. Gör. Büşra YILDIZTAŞI ADIGÜZEL, Haliç Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0002-9859-2213

Öğr. Gör. Merve GÜREL, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0003-3150-3201

7. Bölüm: Karşılaştırmalı Eğitim Açısından Okullaşma

Duran MAVİ, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID NO: 0000-0001-7244-6448

8. Bölüm: Uluslararası Eğitime Giriş

Arş. Gör Feyza GÜN, Karamanoğlu MehmetBey Üniversitesi
ORCID NO: 0000-0001-8395-2020
Öğr. Gör Hakan TOPALOĞLU, Ondokuz Mayıs Üniversitesi
ORCID NO: 0000-0003-0370-5826
Arş. Gör. Mücella SAVAŞ YALÇIN, Atatürk Üniversitesi
ORCID NO: 0000-0002-0226-999X

9. Bölüm: Küreselleşme ve Eğitim

Arş. Gör Hande ÇELİK, Balıkesir Üniversitesi
ORCID NO: 0000-0002-7550-9376
Mütercim Pınar Necmiye GÜLSOY KERİMOĞLU, Dışişleri Bakanlığı
ORCID NO: 0000-0002-7055-5146

10. Bölüm: Küresel Vatandaşlık ve Eğitim

Öğretmen Selçuk Yusuf ARSLAN, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID NO: 0000-0002-2546-0842
Öğretmen Gülşah İMAMOĞLU AKMAN, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID NO: 0000-0001-7498-9649

11. Bölüm: Çokkültürlü Eğitim

Öğr. Gör Barış ERİÇOK, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
ORCID NO: 0000-0001-9217-9615

12. Bölüm: Uluslararası Okullar

Okul Müdürü Cansu KARACA AKARSU, Bahçeşehir Koleji
ORCID NO: 0000-0001-5700-7877

13. Bölüm: Yüksek Öğretimde Uluslararasılaşma

Öğretmen Derya GÜVERCİN, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID NO: 0000-0002-1946-3078

14. Bölüm: Küresel Perspektiften Mültecilerin Eğitimine Bakış

Esra ONUK, Hacettepe Üniversitesi
ORCID NO: 0000-0002-6129-4247

ÖN SÖZ

Bilim ve teknolojideki değişimler sonucunda ülkeler eğitimdeki durumlarını sorgulamaya başlamış ve eğitim sistemlerini diğer ülkelere göre yeniden konumlandırma çabası içine girmişlerdir. Eğitime duyarlı ekonomilerin küreselleşmesi, ülkelerin eğitim sistemlerini çağın ihtiyaçlarına göre yeniden ele almaya zorlamaktadır. Uluslararası bir bakış açısıyla ülkeler makro düzeyde eğitim alanındaki eksikliklerini karşılaştırmalı ve uluslararası eğitim çalışmalarını yoluyla daha net bir biçimde görebilirler. Çünkü bir toplumun karşılaştığı eğitim sorunlarını diğer toplumlarda da görülebilmektedir.

Disiplinler arası bir alan olan karşılaştırmalı eğitim, farklı ülkelerdeki eğitimsel gelişmelerden ve bu alandaki tecrübelerden bilimsel ve sistematik yollarla yararlanma çabasıdır. Diğer bir deyişle karşılaştırmalı eğitim, farklı bağlamlarda eğitim olgusuna etki eden çok çeşitli sayıda faktörün nasıl işlediğini anlamamıza yardımcı olan kapsamlı bir sorgulama alanıdır. Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren dünyadaki üniversitelerde akademik bir çalışma alanı olarak kabul edilen karşılaştırmalı ve uluslararası eğitim, kavramsal lenslerimizi genişletir, böylece benzer konuların farklı toplumlarda nasıl görüldüğüne dair anlayış kazandırır, farklı görme biçimleri sunar.

Karşılaştırmalı ve uluslararası eğitim alanı, yeni araştırmalarla gelişip özgünlendiğiçe, bu alanda öğrencilere ve araştırmacılara sağlam bir temel olacak giriş niteliğinde ders kitaplarına ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Ancak, öğrencileri karşılaştırmalı ve uluslararası eğitim hakkında bilgilendiren ve onların yurtiçi ve yurtdışındaki eğitim politikaları, uygulamaları ve reformları etkileyen temel sorunları sistematik bir şekilde keşfetmelerini sağlayan az sayıda kitap mevcuttur. Bu kitabın amacı, öğrencilere karşılaştırmalı ve uluslararası eğitimin ne olduğu konusunda bütüncül bir bilgi vermek ve karşılaştırmalı ve uluslararası eğitim araştırmaları için temel oluşturan erişilebilir bir kaynak sunmaktır. Kitap iki kısım ve 12 bölümden oluşmaktadır. Birinci kısım eğitimde karşılaştırmalı eğitimin sosyal, ekonomik, kültürel, siyasi ve tarihsel bağlamda nasıl ele alındığını açıklamaktadır. Bu kısım aynı zamanda Eurydice gibi veritabanlarına göz atarak ve PISA gibi uluslararası karşılaştırma sınavlarını tartışarak eğitimsel istatistiklerin kullanımını değerlendirmektedir. Ayrıca eğitim ile cinsiyet arasındaki ilişki de karşılaştırmalı olarak bu kısımda tartışılmaktadır. İkinci kısımda uluslararası eğitim ve küreselleşmenin eğitim üzerindeki etkisine bakılmıştır. Bu kısımda küresel vatandaşlık eğitimi, Çokkültürlü eğitim, uluslararası eğitim ve yüksek öğretimde uluslararasılaşma konularına değinilmiştir.

Kitap yazmak başlı başına bir cesaret ve teşvik işidir. Bu kitabı yazma konusunda en güçlü teşvik edicim ve cesaret kaynağım doktora öğrencilerimdir. Onların özverili çalışmaları ve enerjileri, kitabın tamamlanması için gereken düşünsel coşku atmosferini beslemiştir. Bölümlerini büyük bir titizlikle yazan öğrencilerimi tebrik ederim. Ayrıca kitabın baskısında emeği geçen, işlerini profesyonelce yapan tüm Pegem Yayıncılık ekibine ve Servet Sarıkaya'ya teşekkür ederim.

Bu kitapta eksiklik ve hatalarımız olabilir. Eğer okuyucular bunları bize iletirlerse mutlu oluruz. Bu nedenle onlara şimdiden teşekkürlerimizi sunarız.

Doç. Dr. Gökhan ARASTAMAN

Eylül,2021

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliđi

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BUKED: Britanya Uluslararası ve Karşılaştırmalı Eğitim Derneđi

EURYDICE: AB Eğitim, Görsel-İşitsel ve Kültür Yönetim Ajans

KET: Karşılaştırmalı Eğitim Topluluđu

KETDK: Karşılaştırmalı Eğitim Toplulukları Dünya Konseyi

KUET: Karşılaştırmalı ve Uluslararası Eğitim Topluluđu

MDCUGGİA: Müfredat ve Değerlendirme Çerçevesinin Uluslararası Gözden Geçirilmesi İnternet Arşivi

OECD: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

PISA: Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı

UEB: Uluslararası Eğitim Bürosu

UEBDD: Uluslararası Eğitimde Başarı Değerlendirme Derneđi

UED: Uluslararası Eğitim Dergisi

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

UİE: UNESCO İstatistik Enstitüsü

İÇİNDEKİLER

Bölümler ve Yazarları.....	iii
Ön Söz.....	v
Kısaltmalar.....	vii

1. BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMALI EĞİTİME BAŞLARKEN

Odaklanılan Sorular.....	1
Karşılaştırmalı Eğitimin Tanımlanması.....	2
Karşılaştırmalı Eğitimin Gelişim Süreci.....	4
Karşılaştırmalı Eğitim Alanına Katkıda Bulunanlar.....	6
Karşılaştırmalı Eğitimde Disiplin Sorunsalı ve Metodoloji.....	8
Karşılaştırmalı Eğitim ve Reform.....	9
Karşılaştırmalı Eğitimde İstatistikler ve Örgütler.....	10
Eğitimde Karşılaştırma Yapan Bilimsel Topluluklar ve Yayınlar.....	12
Özet.....	13
Kaynakça.....	15

2. BÖLÜM

EĞİTİMDE KARŞILAŞTIRMALAR NASIL YAPILIR?

Odaklanılan Sorular.....	17
Uluslararası Kuruluşlar.....	18
UNESCO.....	18
OECD.....	19
Uluslararası Eğitim Başarılarını Değerlendirme Kuruluđu.....	20
Avrupa Komisyonu.....	22
Eurydice.....	22
Eurostat.....	22
Dünya Bankası.....	23
Avrupa Eğitim Vakfı.....	24
CEDEFOP.....	25
Uluslararası Sınavlar.....	25
PISA.....	25
TIMSS.....	27
Özet.....	27
Önerilen Ek Okuma Kaynakları.....	28
Kaynakça.....	28

3. BÖLÜM

EĞİTİMDE KARŞILAŞTIRMALARIN EKONOMİK, POLİTİK, SOSYAL VE TARİHİ BAĞLAMI

Odaklanılan Sorular	29
Ekonomik Faktörler	31
Politik Faktörler	36
Sosyal Faktörler	39
Tarihi Faktörler	43
Özet	44
Önerilen Ek Okuma Kaynakları.....	45
Kaynakça.....	46

4. BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMALI EĞİTİM KURAMLARI

Odaklanılan Sorular	49
Yapısal İşlevselcilik Kuramı ve Karşılaştırmalı Eğitimdeki Yansımaları	51
Modernite Kuramı.....	52
İnsan Sermayesi Kuramı.....	54
Karşılaştırmalı Eğitimde Marksist Yaklaşımlar	56
Bağımlılık Kuramı	58
Özgürleşme Kuramı	61
Postmodernizm ve Post Yapısalcılık	63
Karşılaştırmalı Eğitimde Postmodernizmin ve Post Yapısalcılığın Etkileri	63
Özet	65
Önerilen Ek Okuma Kaynakları.....	65
Kaynakça.....	66

5. BÖLÜM

KÜLTÜR VE EĞİTİM

Odaklanılan Sorular	69
Kültürün Eğitime Etkisi	71
Kültür ve Müfredat.....	72
Ulusal Kültürel Boyutlar	73
Sınırlılıklar.....	80
Özet	81
Önerilen Ek Okuma Kaynakları.....	81
Kaynakça.....	82

6. BÖLÜM CİNSİYET VE EĞİTİM

Odaklanılan Sorular	83
Cinsiyet Eşitliği	83
Gelişen Dünyada Cinsiyet ve Eğitim	84
İlk Cinsiyet ve Eğitim Çalışmalarından Günümüze	84
Ölçme Değerlendirme ve Cinsiyet	87
Okullaşma Oranları ve Cinsiyetler Arasındaki Farkın Sebepleri.....	87
İş Yaşamında Kadınlar	88
Politika ve Kadınlar	89
Politik Alanlarda Kadınların Dezavantajları.....	90
Özet	90
Önerilen Ek Okuma Kaynakları.....	91
Kaynakça.....	91

7. BÖLÜM KARŞILAŞTIRMALI EĞİTİM AÇISINDAN OKULLAŞMA

Odaklanılan Sorular	93
Giriş.....	93
Okullaşma Kavramı	94
Okullaşmanın Etkileri.....	95
Nitelik ve Nicelik	95
Eğitim ve Öğretim	95
Kalkınma ve Gelişme	96
Toplumsal ve Bireysel Faydalar.....	96
Okullaşmada Bariyerler	97
Aile	98
Cinsiyet Ayrımı.....	98
Okul ve Derslik Eksikliği.....	99
Erişim ve Fırsat Eşitliği.....	99
Devamsızlık, Sınıf Tekrarı ve Okul Terki	100
Finansman Sorunları	100
Okullaşma Algısı ve Anlayışı.....	101
Sunulan Eğitimin, Öğretmenlerin, Okul Yöneticilerinin Niteliği ve Müfredat	102
Bürokrasi	103
Uzaktan ve Taşımali Eğitim.....	104
Özet	104
Kaynakça.....	105

8. BÖLÜM

ULUSLARARASI EĞİTİME GİRİŞ

Odaklanılan Sorular	107
Küreselleşme ve Eğitim	113
Uluslararasılaşma	116
Barış Eğitimi	117
Uluslararası Eğitimin Tarihsel Gelişimi	118
Özet	122
Önerilen Ek Okuma Kaynakları	123
Kaynakça	123

9. BÖLÜM

KÜRESELLEŞME VE EĞİTİM

Odaklanılan Sorular	127
Küreselleşme ve Eğitim İlişkisi	130
Çok Uluslu Eğitim Kurumları	135
Bilgi Ekonomisi İçin Eğitim	136
Bilgi İletişim Teknolojisi (ICT) ve Bilgi Ekonomisi	137
Öğrenci Başarısı ve Bilgi Ekonomisi	139
Küresel Dil: İngilizce	139
Küreselleşme: İyi mi? Yoksa Kötü mü?	142
Özet	142
Önerilen Ek Okuma Kaynakları	143
Kaynakça	144

10. BÖLÜM

KÜRESEL VATANDAŞLIK VE EĞİTİM

Odaklanılan Sorular	147
Klasik Vatandaşlık, Küresel Vatandaşlık ve Dönüşen Kimlik Algısı	148
Küresel Vatandaşlık Nedir?	149
Küresel Vatandaşlığın Unsurları	150
Küresel Vatandaşlığın Gelişimi ve Yaşadığı Sorunlar	152
Küresel Vatandaşlık ve Eğitim	152
Özet	155
Önerilen Ek Okuma Kaynakları	155
Kaynakça	156

11. BÖLÜM

ÇOKKÜLTÜRLÜ EĞİTİM

Odaklanılan Sorular	159
Çokkültürlülük	160
Kültür	160
Çokkültürlülük	161
Çokkültürlü Eğitim	163
Tarihi	163
Kapsam, Tanımlar ve Hedefler	165
Çokkültürlü Eğitimin Sağladığı Kazanımlar	167
Özet	168
Önerilen Ek Okuma Kaynakları	169
Kaynakça	169

12. BÖLÜM

ULUSLARARASI OKULLAR

Odaklanılan Sorular:	171
Uluslararası Okulların Tarihçesi	175
Uluslararası Okulların Müfredatları	177
Uluslararası Bakalorya Diploma Programı İçeriği	179
Uluslararası Okulların Öğrencisi Olmanın Avantajları ve Dezavantajları	180
Özet	182
Önerilen Ek Okuma Kaynakları	184
Kaynakça	184

13. BÖLÜM

YÜKSEKÖĞRETİMDE ULUSLARARASILAŞMA

Odaklanılan Sorular	187
Giriş	187
Uluslararasılaşma ve Küreselleşme	190
Kurumsal Yaklaşımlar Açısından Uluslararasılaşma	191
Uluslararası Öğrenci Alımı	193
Uluslararası Öğrenci Tanımları	193
Uluslararası Öğrenci Alımı ile İlgili Küresel Eğilimler	194
Uluslararasılaşmanın Gerekeçesi	195
Müfredatın Uluslararasılaşması	197

Yurtdışında Öğrenim ve Öğrenci/Öğretim Elemanı Hareketliliği	198
Uluslararası Yükseköğretime İlişkin Devlet Politikaları	202
Eğitimde Uluslararasılaşmaya Yönelik Eleştiriler	205
Özet	206
Önerilen Ek Okuma Kaynakları.....	207
Kaynakça.....	207
Kısaltmalar	210

14. BÖLÜM

KÜRESEL PERSPEKTİFTEN MÜLTECİLERİN EĞİTİMİNE BAKIŞ

Odaklanılan Sorular	211
Mülteci, Sığınmacı ve Göçmen.....	212
Uluslararası ve Ulusal Düzeyde Sahip Olunan Haklar.....	212
Eğitim Konusunda Karşılaşılan Engeller.....	215
İçsel Etkenler	215
Duygusal Etkenler	216
Dışsal Etkenler	217
Özet	222
Kaynakça.....	223

Yazarlar Hakkında.....	225
-------------------------------	------------

1. BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMALI EĞİTİME BAŞLARKEN

Duran MAVİ, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID NO: 0000-0001-7244-6448

Zeliha YAYKIRAN, Hacettepe Üniversitesi
ORCID NO:0000-0002-2511-0383

Mehmet Ali ELÇEVİK, Milli Eğitim Bakanlığı
ORCID NO: 0000-0001-9545-7289

Odaklanılan Sorular

1. Karşılaştırmalı eğitim alanının tarihsel kökenleri ne kadar geriye gitmektedir?
2. Karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının öncüleri kimlerdir?
3. Karşılaştırmalı eğitim ve uluslararası eğitim kavramları aynı anlama mı gelmektedir?
4. Karşılaştırmalı eğitim alanındaki istatistiksel verilerin sağladığı kolaylıklar ve zorluklar nelerdir?
5. Karşılaştırmalı eğitim çalışmalarıyla ilgilenen başlıca örgütler, topluluklar ve yayınlar hangileridir?

GİRİŞ

İnsanlar tarih boyunca çeşitli kültürler oluşturmuş, dinleri benimsemiş, coğrafi şartların etkisinde kalmış ve ilişkiler geliştirmişlerdir. Bu durum insanların birbirlerini taklit etmesini, birbirlerine benzemesini ya da birbirlerinden farklılaşmasını beraberinde getirmiştir. Özellikle güçlü bireyler, toplumlar örnek alınmıştır.

Günümüzde pek çok ülke pozisyonunu güncellemekte ve hareket alanını genişletmeye çalışmaktadır. Kalkınmak, müreffeh bir ülke haline gelmek küresel bir politika haline gelmiştir. Okullar da bu politikalar bağlamında çeşitli görevleri yerine getirmeye çalışmaktadır (Kubow ve Fossum, 2007). *Başkalarının okulları ve bizim okullarımız* ekseninde şekillenen çabalar zengin bir literatüre dönüşmüştür (Mundy, Bickmore, Hayhoe, Madden ve Madiji, 2008). Bu zenginliğe eşitlikçilik,

daha fazla bireye ulaşma, pratiklik, ekonomiklik ve süreklilik gibi çeşitli kaygılar da eşlik etmektedir.

Başka ülkelerin eğitimsel sorunlara nasıl çözümler ürettiğini incelemek, bu çözümlerden faydalanarak özgün yaklaşımlar geliştirmek günümüzde pek çok ülke tarafından tercih edilen bir anlayıştır. Ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından takip edilip fonlanan, bilimsel yayınlarla desteklenen karşılaştırmalı eğitim çalışmaları da bu bağlamda eskisinden çok daha popüler durumdadır. Bu yüzden karşılaştırmalı eğitim çalışmaları hakkında bilgi sahibi olmanın eğitimcilere, politikacılara, bilim insanlarına önemli faydalar sağlayabileceği düşünülmektedir.

Karşılaştırmalı Eğitimin Tanımlanması

Neredeyse iki asırlık bir geçmişe sahip olan karşılaştırmalı eğitim, eğitimi etkileyen unsurları ele almaktadır. İngilizce'de *comparative education* kavramıyla ifade edilmeye çalışılan karşılaştırmalı eğitim, *yabancı ülkelerde eğitim (foreign education)* ve *uluslararası eğitim (international education)* alanlarını da içerecek şekilde ele alınabilmektedir.

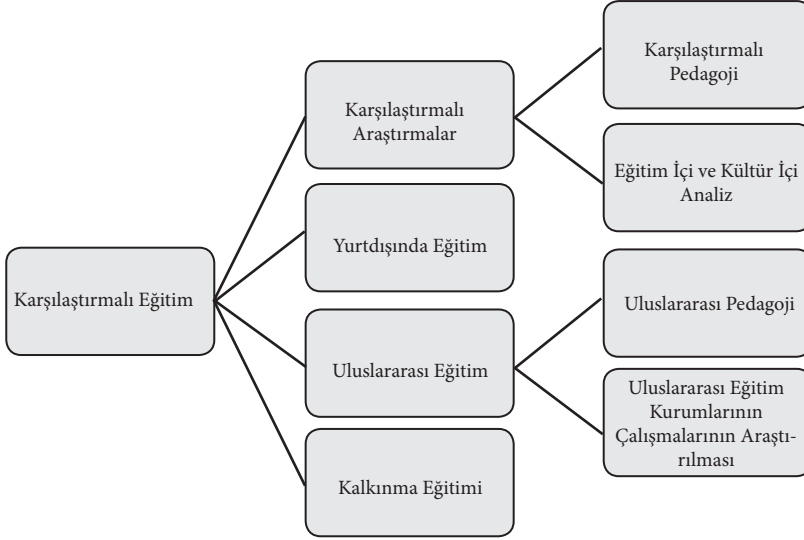
Karşılaştırmalı eğitimle, eğitimde karşılaştırmayla ilgili farklı tanımlar bulunmaktadır (Marshall, 2014). Araştırmacıların sosyal, kültürel ve politik açıdan edindikleri farklı yaklaşımlar bu kavramlara ait tanımların da farklılaşmasına neden olmuştur. Örneğin Trethewey (1976), karşılaştırmalı eğitimi bir toplumun eğitim sistemindeki problemlerini diğer toplumların çözümlerini gözeterek incelemesi olarak tanımlamaktadır. Ergün (1985), karşılaştırmalı eğitimi farklı toplumların eğitim sistemlerinden elde edilen verilerle eğitim yönetimine ve uluslararası barışa katkı sunan bir bilim şeklinde ifade etmektedir. Halls (1990), karşılaştırmalı eğitimin tanımlanması zor bir alan olduğunu ileri sürmektedir.

Karşılaştırmalı Eğitim:

Araştırmacılara ve okuyuculara kendi ülkelerinde eğitimi etkileyen faktörleri tespit edebilme ve etki altına alabilme ufkunu sağlayabilen bir çalışmalar bütünüdür.

Manzon (2011) karşılaştırmalı eğitimi iki veya daha fazla eğitim sisteminin eğitim içi ve dışı ortamlarla ilişkilerini ele alan eğitim araştırmalarının disiplinler arası bir alt alanı şeklinde açıklamaktadır. Bu tanımlara dayanılarak karşılaştırmalı eğitimin yerel deneyimler ve küresel konular hakkında fikir yürütme olanağını sunduğu, eğitimsel girişimleri desteklediği ve sosyal sistemleri keşfetme şansı verdiği söylenebilir (Genç Sel, 2004). Bu bakımdan karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının kendisiyle ilgilenenlere perspektif geliştirme, odaklanmayı şekillendirme ve eğitimsel reformların analizine yardımcı olma şansı sunduğu öne sürülebilir.

Karşılaştırmalı eğitim, araştırmacılara kendi ülkelerinde eğitimi etkileyen faktörleri tespit edebilme ve etki altına alabilme yetisini kazandırmaktadır. Karşılaştırmalı eğitimle ilgili çalışmalar öğrencilere verilen eğitimin daha küresel bir çerçevede ele alınmasına yardımcı olmaktadır. Halls (1990) bir karşılaştırmalı eğitim tipolojisini oluşturarak alanı biraz daha anlaşılır kılmaya çalışmıştır.

Şekil 1. Karşılaştırmalı Eğitim Tipolojisi (Halls, 1990)

Yazar tipolojisindeki kavramları şu şekilde açıklamıştır: *Karşılaştırmalı pedagoji*, farklı ülkelerdeki öğretim ve sınıf içi süreçleri araştırır. *Eğitim içi ve kültür içi analiz*, eğitimi çeşitli seviyelerde inceleyerek eğitim sistemlerinin karakterini belirleyen ve bu karakter tarafından belirlenen tarihsel, sosyal, kültürel, politik, dini, ekonomik ve felsefi kuvvetleri sistematik olarak ele alır. *Yurtdışında eğitim*, eğitim sistemlerinin bakış açılarını ve boyutlarını konu edinir. *Uluslararası pedagoji*, çok uluslu, çok kültürlü ve çok ırklı grupların eğitim-öğretim işlemlerini irdeler. Ayrıca barış eğitimi, uluslararası nüfus ve ekolojik çalışmalar için eğitim gibi konulara da odaklanır. *Uluslararası eğitim kurumlarının çalışmalarının araştırılması*, yeterliklerin uluslararası kabul edilebilirliği, kültürel anlaşmaların yapılması temalarına değinir. *Kalkınma eğitimi* ise politikacılara yardımcı olmak için bilgi ve plan üretimi, uygun eğitim tekniklerini geliştirmek ve programları uygulamak için personel yetiştirme başlıklarını şekillendirir. Halls'ın tipolojisi, karşılaştırmalı ve uluslararası eğitimin ilişkisini farklı açıdan ele alacak biçimde Şekil 2'de görüldüğü gibi geliştirilebilir. Burada uluslararası eğitim, karşılaştırmalı eğitime bağlı değil onunla aynı düzeyde bir etkinliktir (Phillips ve Schweisfurth, 2008, s. 154).